

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum ad materiam huius sacramenti requiratur determinata quantitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

quod fuit figura passionis Christi, qui propter innocentiam dicitur agnus: quantum uero ad effectum, quia per sanguinem agni paschalis protecti sunt filij Israel a deuastante angelo, & educti de aegyptiaca seruitute, & quantum ad hoc ponitur propria figura huius sacri agnus paschalis: quia in omnia ipsum representat, & per haec patet ratio ad obiectionem.

Super Questionis 74. Artic. primum.

QVAESTIO LXXIII.

De materia eucharistiae quantum ad speciem, in octo articulos diuisa.

I. Nar. in ratione ad finem, habes quod sentiat. Aut de causa illo, si aliquid non inuenitur uinum, an esse solus panis considerandus: tenet enim partem negatiuam, eo quod perfectio sacramenti proponenda est reliquis necessitatibus. unde & inferius etiam dicitur, quod perfectio sacramenti tantum est necessitatis, uerum in eadem missa quandoque oportet sumere corpus Christi.

DEINDE considerandum est de materia huius sacramenti. Et primo, de specie materiae. secundo, de conuersione panis & uini in corpus Christi. tertio, de modo existendi corporis Christi in hoc sacro. quarto, de accidentibus panis & uini, quae in hoc sacro remanent. Circa primum quaeruntur octo.

- ¶ Primo, Vtrum panis & uinum sint materia huius sacramenti.
- ¶ Secundo, Vtrum ad materiam huius sacramenti, requiratur determinata quantitas.
- ¶ Tertio, Vtrum materia huius sacramenti sit panis triticeus.
- ¶ Quarto, Vtrum sit panis azymus, uel fermentatus.
- ¶ Quinto, Vtrum materia sacri sit uinum de uite.
- ¶ Sexto, Vtrum sit admiscenda aqua.
- ¶ Septimo, Vtrum aqua sit de necessitate huius sacri.
- ¶ Octauo, de quantitate aquae, quae apponitur.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum materia huius sacramenti sit panis & uinum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod materia huius sacramenti non sit panis & uinum. hoc enim sacramentum perfectius debet representare passionem Christi, quam sacramenta ueteris legis: sed carnes animalium, quae erant materiae sacramentorum ueteris legis, expressius representant passionem Christi, quam panis & uinum. ergo materia huius sacramenti magis debet esse carnes animalium, quam panis & uinum.

Respon. Dicendum, quod circa materiam huius sacramenti aliqui multipliciter errauerunt: quidam enim, qui dicuntur Artotyritae (ut Aug. dicit in lib. de haeresibus) offerunt panem & caecum in hoc sacramento, dicentes, a primis hominibus oblationes defruentibus terre, & ouium suis celebratas. Alij uero, scilicet Cataphrygae, & Pezuziani, de infantis sanguine, quem de toto eius

Alex. de epist. ad rom. c. 11. dicitur, quod panem & caecum offerunt.

Lib. de heret. c. 11. dicitur, quod panem & caecum offerunt.

206.

A corpore minutis punctationum uulneribus extorquent, quasi eucharistiam suam conficere perhibentur, miscentes eum farinae, panemque indetascientes. quidam uero, qui dicuntur aquarij, aquam solam sub specie sobrietatis in hoc sacramento offerunt. Omnes autem hi errores & similes excluduntur per hoc, quod Christus hoc sacramentum sub specie panis & uini instituit, ut patet Matth. 26. vn de panis, & uinum sunt materia conueniens huiusmodi sacramenti: & hoc rationabiliter. primo quidem, quantum ad usum huius sacramenti, qui est manducatio. sicut enim aqua assumitur in sacramento baptismi ad usum spiritualis ablutionis, quia corporalis ablutio communiter fit in aqua, ita panis & uinum, quibus communiter homines reficiuntur, assumuntur in hoc sacramento ad usum spiritualis manducationis. Secundo, quantum ad passionem Christi, in qua sanguis est a corpore separatus: & ideo in hoc sacramento, quod est memoriale dominicae passionis, seorsum sumitur panis, ut sacramentum corporis, & uinum, ut sacramentum sanguinis. Tertio, quantum ad effectum consideratum in unoquoque sumendum: quia ut Amb. dicit super epistolam ad Cor. hoc sacramentum ualet ad nutritionem animae & corporis, & ideo corpus Christi sub specie panis pro salute corporis, sanguis uero sub specie uini pro salute animae offeruntur, sicut dicitur Leu. 17. quod anima carnis in sanguine est. Quarto, quantum ad effectum respectu totius ecclesiae, quae constituitur ex diuersis fidelibus, sicut panis conficitur ex diuersis granis, & uinum fluit ex diuersis uuis, ut dicitur gl. sup. illud primae Cor. 10. Multi unum corpus sumus, &c.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod licet carnes animalium occisorum expressius representent Christi passionem: tamen minus competunt ad communem usum huius sacramenti, & ad ecclesiasticam unitatem significandam.

AD SECVDVM dicendum, quod licet non in omnibus terris nascatur triticum uel uinum: tamen de facili, ad omnes terras deferri potest, quantum sufficit ad usum huius sacramenti: nec propter defectum alterius est, unum tamen sine altero consecrandum: quia non esset perfectum sacramentum.

AD TERTIVM dicendum, quod uinum in modica quantitate sumptum, non potest multum agrotanti nocere: & tamen si nocuum timentur, non est necesse quod omnes accipientes corpus Christi, etiam accipiant sanguinem, ut infra dicitur.

ARTICVLVS II.

Vtrum requiratur determinata quantitas panis et uini ad materiam huius sacramenti.

AD SECVDVM sic proceditur. Videtur quod requiratur determinata quantitas panis & uini ad materiam huius sacramenti. effectus enim gratiae non sunt minus ordinati, quam effectus naturae: sed sicut dicitur in 2. de Anima, omnium naturarum constantium, positus est terminus & ratio magnitudinis & augmenti. ergo multo magis in hoc sacramento (quod dicitur

Tertia S. Thomae.

Super Questionis 74. Artic. secundum.

IN 2. art. aduerte, quod aliud est illud quod de determinata quantitate materiae, & aliud de praesentia eiusdem. in littera siquidem dicitur non esse determinatam quantitatem, sed non dicitur similiter de praesentia. Et hoc pro ratio dictum fit, ut non putetur idem, aut simile iudicium de praesentia, & de quantitate: nam in utraque forma eucharistiae mentio fit

ad Cor. si fuerit illud, hoc uocatur nouum testamentum est, 105.

Id habet Be dam in hunc locum ex Augustino. 3.

Q. 30. art. 12.

4. dist. 11. q. 2. ar. 1. q. 3.

Lib. 2. de anima, text. 41. 102.

G G 2. pra-

de praesentia p[ro]nomen hoc, seu hic: & propterea oportet praesentem esse materiam consecrandam. De quantitate vero non fit metio: quoniam locus fit distributioni quod ad quantitate eius fit metio in forma consecrationis, dum dicitur, Hic est calix: oportet enim vinum contineri in calice, ac per hoc quantitate eius calice non excedere. Sed hoc non cogit: quoniam potest sacerdos habere coram se multos calices plenos, & simul omnes consecrare, sicut simul consecrat multas hostias. Unde ex quantitate calicis, non habetur determinata quantitas.

¶ 2. Prax. Ministris ecclesiae non est a Christo data potestas ad ea, quae pertinent ad irrisionem fidei, & sacramentorum eius, secundum illud secunda Cor. 10. Secundum potestatem quam dedit nobis Deus in aedificationem, & non in destructionem: sed hoc esset ad irrisionem sacramenti, si sacerdos uellet consecrare totum panem, qui uenditur in foro, & totum uinum, quod est in cellario, ergo hoc facere non potest.

¶ 3. Prax. Si aliquis baptizetur in mari, non tota aqua maris sanctificatur per formam baptismi: sed solum aqua illa, qua corpus baptizati abluitur, ergo nec in hoc sacramento superflua quantitas panis, & uini consecrari potest.

SED CONTRA est, quod multum opponitur paucis, & magnum paruus: sed nulla est ita parua quantitas panis aut uini, quae non possit consecrari, ergo etiam nulla est ita magna, quae consecrari non possit.

RESPON. Dicendum, quod quidam dixerunt, quod sacerdos non posset consecrare immensam quantitatem panis aut uini: puta totum panem, qui uenditur in foro, aut totum uinum, quod est in dolio: sed hoc non uidetur esse uerum, quia in omnibus habentibus materiam, ratio determinationis materiae sumit ex ordine ad finem, sicut materia ferre est ferrum, ut sit apta sectioni. Finis autem huius sacramenti est usus fidelium, unde oportet, quod quantitas materiae huius sacramenti determinetur per comparationem ad usum fidelium, non autem potest esse, quod determinetur ad usum fidelium, qui nunc occurrunt: alioquin sacerdos paucos parochianos habens, non posset consecrare multas hostias. Unde relinquatur, quod materia huius sacramenti, determinetur per comparationem ad usum fidelium absolute. Numerus autem fidelium est indeterminatus, unde non potest dici, quod quantitas materiae huius sacramenti sit determinata.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod cuiuslibet rei naturalis materia accipit determinatam quantitatem, secundum comparationem ad formam determinatam: sed numerus fidelium, non est determinatus, unde non est simile.

AD SECUNDUM dicendum, quod potestas ministrorum ecclesiae ad duo ordinatur. Primum quidem, ad effectum proprium: secundo, ad finem effectus: secundum autem, non tollit primum, unde si sacerdos intendat consecrare corpus Christi, propter aliquem malum finem (puta ut irideat, uel ueneficia faciat) propter intentionem mali finis peccat: nihilominus tamen propter potestatem sibi datam perficit sacramentum.

AD TERTIUM dicendum, quod baptismi sacramentum perficitur in usu materiae: & ideo per formam baptismi non plus de aqua sanctificatur, quam quantum uenit in usum: sed hoc sacramentum perficitur in consecratione materiae: & ideo non est simile.

¶ 1. Prax. Vtrum requiratur ad materiam huius sacramenti, quod sit panis triticeus.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod non requiratur ad materiam huius sacramenti, quod sit panis triticeus. hoc enim sacramentum est rememoratiuum dominicae passionis: sed magis uidetur esse consonum dominicae passioni panis ordeaceus, qui est asperior, & de quo etiam Christus pauit turbas in monte (ut dicit Ioan. 6.) quae panis triticeus, ergo panis triticeus non est propria materia huius sacramenti.

¶ 2. Prax. Figura est signum speciei in naturalibus rebus: sed quaedam frumenta sunt, quae habent similem figuram grano tritici, sicut, far, & spelta, de quibus etiam in quibusdam locis panis conficitur ad usum huius sacramenti, ergo panis triticeus non est propria materia huius sacramenti.

¶ 3. Prax. Permissio speciem soluit: sed uix inuenitur farina triticea, quae alterius frumenti permissio non habeat, nisi forte de electis granis studiose fiat, non ergo uidetur quod panis triticeus sit propria materia huius sacramenti.

¶ 4. Prax. Illud, quod est corruptum, uidetur esse alterius speciei: sed aliqui conficiunt ex pane corrupto, qui iam non uidetur esse panis triticeus, ergo uideatur quod talis panis non sit propria materia huius sacramenti.

SED CONTRA est, quod in hoc sacramento continetur Christus, qui se grano frumenti comparat Ioan. 12. dicens, Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet, ergo panis frumenti, siue triticeus, est materia huius sacramenti.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * ad usum sacramentorum assumitur talis materia, quae consona apud homines in talem usum uenit. In ter alios autem panes consonos homines utuntur pane triticeo: nam alij panes uidentur esse introducti in huius panis defectum, & ideo Christus creditur in huius panis specie hoc sacramentum instituisse, quae etiam panis magis confortat hominem, & ita convenientius significat effectum huius sacri: & ideo propria materia huius sacramenti, est panis triticeus.

Tulius ut sonat. In hoc articulo magna est q[ue]stio, & satis obcura de materia eucharistiae: quod ad panem habet enim multas difficultates, & varias opiniones. Est siquidem difficultas prima (qua tractat Auctor in littera) pp[er] diuersitate frumentorum, est & alia difficultas comparatio panem ad pasta. Et Albertus quidem magis in 4. sent. dist. 12. tenet panem ex spelta esse materiam eucharistiae (quae sequitur Pet. de Pal.) similiter tenet ex amidum panem confectum posse consecrari. Auctor uero tam circa amidum quam circa speltam opinatur contrarium. sed apponit siligneum panem, quem Albertus negare videtur de pasta quodque Scotus tenet partem negatiuam, ponendo tamen partem esse euidem specie cum pane, quid autem inter tota varia tenendum sit, ad rationes oportet deducere.

Tria sunt fundamenta, ex quibus proceditur. Primum est, unitas specifica materiae. Creditur enim euidem speciei debere esse materiam in hoc sacramento, sicut & in ceteris inuenitur. & hinc inferuntur quod ex solis illis frumentis, quae sunt euidem speciei cum tritico, potest confici panis pro hoc sacramento & per hanc uiam processisse uidentur Auctor in littera, Scotus, Durandus, & Petrus de Pal. habet quae uia haec difficultatem annexa ex illa propositione generat sibi simile in specie: quoniam haec uideatur ad discernendum distinetur specie a tritico.

Aliud fundamentum est contrarium huius, pro quanto potest sufficere genus proximum ad tritico: ita quod frumentum quod est genus, si sicut ad conueniendum panem pro sacramento. Et hac uia processit Albertus, ponens

Art. 1. huius
quest. 8. q.
66. art. 3.